

GaREP, spol. s r.o.
Společnost pro regionální ekonomické poradenství

Sborník příspěvků z konference

**Regionální politika v ČR:
Efekty a nové výzvy**

5. – 6. května 2009, Jihlava

Tato publikace vychází ze závěrů mezinárodní konference uspořádané v rámci řešení výzkumného projektu Ministerstva pro místní rozvoj ČR WD-39-07-1 Rozvojový interaktivní audit a je vydávána při příležitosti 15 let působení firmy GaREP, spol. s r.o. v oblasti regionální politiky a regionálního rozvoje jako příspěví k řešení otázek na pomezí teorie a praxe v dané oblasti.

Recenzent: prof. Ing. et Ing. Dušan Halásek, CSc., Ekonomická fakulta,
Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Editor: Hana Svobodová, Iva Galvasová
Publikace prošla redakční úpravou.

© 2009 GaREP, spol. s r. o.

ISBN 978-80-904308-3-9

Obsah

Slovo úvodem	5
Recenze	7
Regionální politika v ČR: Efekty a nové výzvy	14
Jan BINEK, Iva GALVASOVÁ	
Aktuální otázky regionální politiky	28
Milan PŮČEK	
Program – Výzkum pro řešení regionálních disparit	48
Petra KŘIVÁNKOVÁ	
Metodiky hodnocení disparit v krajích	53
Kateřina CHABIČOVSKÁ	
Integrované plány jako nástroj řešení regionálních disparit	62
Libor LNĚNIČKA	
Strategický regionální management v České republice – vize a realita	72
Alois KUTSCHERAUER	
Dopad světové krize na socio-ekonomické klima v regionech aneb Lze předem odhadovat změny socio-ekonomického klimatu a kvantifikovat možné následky v regionech?	81
Lucie BUČINOVÁ, Petr BUČINA	
Percepce regionálního rozvoje mikroregionálními manažery	89
Lukáš NEVĚDĚL	

Informace o monitoringu mikroregionů ČR, práci s mikroregiony a on-line aplikaci Evidence mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů (iMR) na Ústavu územního rozvoje v Brně _____ 96

Vladimíra LABOUNKOVÁ

Městský marketing: očekávání, mýty, realita a perspektiva _____ 108

Jiří JEŽEK

Sociální kapitál jako faktor regionálního rozvoje _____ 119

Jana STACHOVÁ, Daniel ČERMÁK

Součinnost obyvatel venkova jako faktor rozvoje _____ 128

Gabriela PAVLÍKOVÁ, Pavlína MAŘÍKOVÁ, Irena HEROVÁ

Regionálne špecifiká agroštruktúr Slovenska _____ 137

Peter SPIŠIAK

Zemědělství okresu Bruntál, regionální případová studie _____ 151

Antonín VĚŽNÍK, Jan BENEŠ

Dopady zemědělské politiky EU a ČR na zemědělství okresu Vsetín 159

Ondřej KONEČNÝ

Cestovní ruch a jeho postavení v regionální politice _____ 168

Jan HOLEČEK, Markéta UHNAVÁ, Jan ZVARA

Závěry _____ 181

Slovo úvodem

Vážení a milí kolegové,

právě otevíráte publikaci, která vznikla po uskutečnění mezinárodní konference „Regionální politika v ČR: Efekty a nové výzvy“, která se konala ve dnech 5. – 6. května 2009 v příjemném prostředí hotelu Gustava Mahlera v Jihlavě. Byla uspořádána kolektivem pracovníků a spolupracovníků společnosti GaREP spol. s r.o. jako naše příspěvní coby týmu řešitelů výzkumného projektu Ministerstva pro místní rozvoj ČR *WD-39-07-1 Rozvojový interaktivní audit* k rozvoji regionální politiky a jejího významu pro rozvoj regionů. Konference nabídla prostor pro diskusi odborníků z teorie i praxe s cílem konfrontovat různé pohledy odborné veřejnosti i výzkumných týmů na důležité aktuální otázky ve vymezené oblasti, jako jsou: *účinnost a účelnost současné regionální politiky, procesy strategického plánování, jejich předpoklady a nástroje, současné a budoucí potřeby rozvoje regionů a možnosti jejich podpory, kvalifikovanost a součinnost lidí v regionech jako faktor rozvoje.*

Odbornou záštitu nad konáním konference převzalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (náměstek pro regionální, územní a bytovou politiku Ing. Milan Půček, MBA, Ph.D. a ředitel Odboru rozvoje a strategie regionální politiky MMR ČR RNDr. Josef Postránecký), společenskou záštitu převzalo město Jihlava (primátor statutárního města Jihlavy Ing. Jaroslav Vymazal). Náměstek pana primátora RNDr. Petr Pospíchal se podílel na zajištění zajímavého doprovodného programu konference. Pokud patříte k účastníkům konference, jistě si vzpomenete na náš výjezd do terénu – mohli jsme si prohlédnout reprezentační prostory jihlavské radnice včetně části katakomb a současně vyslechnout odbornou prezentaci zástupců radnice o jejich integrovaném plánu rozvoje města a jeho významu v kontextu rozvoje celého regionu. Právě díky této spolupráci města se zázemím bylo možno navštívit i podnikatelský subjekt v průmyslové zóně města, který je druhým největším zaměstnavatelem v kraji Vysočina (Automotive Lighting s.r.o.).

Pořádaná konference měla i další specifický cíl – byla též prezentací pracovních výsledků naší společnosti GaREP při příležitosti patnáctiletého působení v oblasti spolupráce s veřejnou správou při řešení problematiky rozvoje obcí, měst a regionů na území ČR. Tuto příležitost jsme si také patřičně připomenuli na slavnostním večeru, kdy byly rozdány i pamětní medaile k ocenění práce našich nejlepších a dlouhodobých spolupracovníků.

[13]WARD, S. V. 1998: Selling places: the marketing and promotion of towns and cities 1850-2000. London, Spon, 246 s.

Summary

City marketing has obtained an importance not only in a theory, but also in a social practice during last couple of years. The paper deals with a definition of city marketing and also its selected specific characteristics. It analyses beginnings of town marketing in the Czech Republic. The author have come to the conclusion that although city marketing has been more and more important strategy of the municipal policy, it is not an instrument which would be able to substitute absolutely up to present approaches that have tried to solve towns' problems. Although there have been more and more fields of possible use of the marketing approaches, it still works as a suitable addition.

Sociální kapitál jako faktor regionálního rozvoje

Jana STACHOVÁ, Daniel ČERMÁK

Sociologický ústav Akademie věd ČR, oddělení Lokální a regionální studia

Jilská 1, 110 00 Praha 1

jana.stachova@soc.cas.cz, daniel.cermak@soc.cas.cz

Abstrakt: Příspěvek je založen na výzkumném projektu Sociální kapitál jako faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj²⁰, jehož cílem je analyzovat vzájemný vztah mezi úrovní sociálního kapitálu a perspektivami rozvoje regionů a lokalit v České republice. Má dvě části, první z nich je věnována konceptualizaci vlivu sociálního kapitálu na regionální rozvoj, v druhé jsou uvedeny výsledky empirického šetření sociálního kapitálu v České republice. V analytické části je důraz kladen na teritoriální diferenciaci sociálního kapitálu a také jeho diferenciaci podle velikosti sídla.

Klíčová slova: Regionální rozvoj, sociální kapitál

ÚVOD

V sociálních vědách jakými jsou sociální a ekonomická geografie, ekonomie, politická věda či sociologie lze v poslední době pozorovat převrat v náhledu na regionální rozdíly, jak na úrovni mezinárodní, tak uvnitř jednotlivých států. Ustupuje se od čistě ekonomického vysvětlování rozdílů v dynamice rozvoje regionů a do hry vstupují tzv. měkké, sociálně kulturní či ne-ekonomické faktory. Pro vysvětlování nerovnoměrného regionálního rozvoje jsou tak mimo jiné využívány koncepty sociálního kapitálu, kooperace, důvěry či reciprocity, znalosti a učení.

Příspěvek vycházející z výzkumného projektu Sociální kapitál jako faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj financovaného Minister-

²⁰ Text vznikl v rámci výzkumného projektu „Sociální kapitál jako faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj“ WD-13-07-1 podpořeného Ministerstvem pro místní rozvoj ČR.

stvem pro místní rozvoj má dvě do značné míry samostatné části. V první z nich je konceptualizován vztah sociálního kapitálu a regionálního rozvoje, v druhé jsou uvedeny výsledky empirického šetření sociálního kapitálu v České republice, jakožto prvního kroku k podrobné analýze souvislosti regionálního rozvoje a sociálního kapitálu. Analýze byla podrobena nejen souvislost dosažené hladiny sociálního kapitálu se socioekonomickými charakteristikami jednotlivců, ale také s faktory teritoriálními (velikost obce, region).

SÍŤE A INFORMACE

Přítomnost sociálního kapitálu v regionu předpokládá množství sociálních vazeb, z nichž některé mohou přenášet hodnotné informace. Sociální kapitál tedy usnadňuje přístup k informacím, a ten je rozhodující výhodou pro regionální rozvoj a regionální strategie. Základní otázkou v tomto pojetí pak je, jaké jsou ideální vlastnosti sociální struktury, která bude přinášet nejužitečnější informace v regionu (Callois, Aubert 2007). V nových modelech regionálního rozvoje hrají instituce a kultura klíčovou roli, argumentuje se, že mohou produkovat veřejné statky, posilovat sociální komunikaci, a podporují kooperativní jednání. Charakteristickou formou instituce v tomto smyslu je například regionální rozvojová agentura. Dobře fungující regiony by měly tedy být ty s hustými sítěmi asociací a skupin, které produkují veřejné statky, informační kanály a spolupráce spíše než hierarchické nařizování. Institucionální hustota byla identifikována jako klíčový faktor regionálního rozvoje (Beugesdijk, Van Schaik 2005).

Existuje spousta mechanismů, kterými sociální kapitál ve formě sítí ovlivňuje ekonomický růst. Sociální kapitál může ovlivňovat způsoby, kterými jsou využívány technologie, může vést k rychlému přijetí nových inovací, a tak ekonomika může rychleji růst. Sociální kapitál může vysvětlovat nejen individuální chování na mikroekonomické hladině, ale má implikace i ve skupinovém chování, a to v podobě role interakcí a jejich vlivu na skupinové a individuální výstupy. Sociální kapitál jako systém interpersonálních sítí, pokud je správně uspořádán, podporuje jak vznik komunitních institucí, tak vznik trhů. Management a využití sítí je důležité, neboť to ovlivňuje celkový mechanismus alokace zdrojů. Sociální kapitál sám o sobě má omezenou hodnotu, v ekonomickém růstu působí v kombinaci s ostatními kapitály, lidský kapitál se díky němu stává více efektivní (Iyer, Kitson, Toh 2005).

Jak bylo řečeno výše, sociální kapitál ve formě sociálních sítí hraje úlohu v regionálním rozvoji. Působení sociálních sítí na regionální rozvoj však také není jednoznačné. Existence sociálního kapitálu předpokládá množství

sociálních vazeb, z nichž některé mohou přenášet hodnotné informace o výrobních technologiích, charakteristikách trhu, zajímavých obchodních partnerech atd. Přístup k relevantním informacím je nákladný a ti, kdo ho mají snazší, mají výhodu. Přístup k informacím o nových technologiích, potencionální poptávce či vhodných partnerech je rozhodující pro regionální rozvoj, neboť regionální strategie se často orientují na nové produkty. Jaké jsou tedy ideální vlastnosti sociální struktury, která bude produkovat nejužitečnější informaci v regionu? Husté svazující síť zprostředkují spíše všední informace, slabé přemostující vazby spojující rozdílné sociální skupiny přinášejí originální a diverzifikované informace. Takové informace ale budou méně správné a spolehlivé, na rozdíl od těch obdržených prostřednictvím silnějších vazeb, což je důsledkem menší důvěry a loajality v slabších vazbách (Callois, Aubert 2007).

Sociální vazby také mohou zapříčinit to, že nejsou hledány nové a lepší ekonomické příležitosti. Pokud jsou subjekty bezpečně zabudovány v sociální struktuře, nemají tendenci hledat nejlepší možné partnery. Zakotvenost v sociálních vazbách tak může způsobit nízké individuální podněty, konzervativní chování jednotlivců, obavu ze zviditelnění, které je považováno za podezřelé. Z těchto důvodů je nutné v empirickém výzkumu zhodnotit existenci vazeb na zdroje informací, a druhy informací, ke kterým tvoří přístup. Je nutné rozlišit lokální vazby a vazby mimo region. Také je třeba zhodnotit bohatost a kvalitu informací, které poskytují (Callois, Aubert 2007).

SOUNÁLEŽITOST S MÍSTEM A PARTICIPACE

Nelze popírat, že ekonomická aktivita je sociálně, kulturně a institucionálně podmíněná, a proto nemůže být vysvětlována pouze samotnými atomizovanými individuálními motivy jednání. Musí být chápána jako součást širších sociálních, kulturních a politických struktur pravidel, procedur a konvencí. Jak již bylo uvedeno výše, je úspěšný endogenní regionální rozvoj závislý také na ne-ekonomických faktorech jako je sociální kapitál, důvěra a reciprocity založených na známostech, směnám tváří v tvář, kooperaci, zakotvených postupech, zvycích a normách, lokálních konvencích komunikace a interakce. Tyto sociální a kulturní vztahy slouží tak, že snižují nejistotu mezi lokálními ekonomickými aktéry tím, že produkují tichou (tací) a kolektivní znalost a pomáhají sdílet rizika. Tyto vztahy jsou vztahová aktiva, která nejsou obchodovatelná, a jednoduše nahraditelná, jelikož čerpají ze sociálních vlastností lokálních sítí ekonomických aktérů (Hidjimechalis 2006). Komunita (obec, region) se bude rozvíjet či růst pokud správně dokáže organizovat sama sebe. Tzn., že místní aktéři (podnikatelé, politikové,

finančníci, výzkumníci, skupiny) pracují společně vytvářejíce tak prostředí přispívající k inovaci, podnikání a ekonomickému růstu. Aspekty jako je partnerství, vize, vůdcovství, spolupráce, důvěra synergie jsou součástí standardního slovníku většiny lokálních rozvojových strategií (Poese, Shearmur 2006). Efektivita veřejného a občanského sektoru, jeho schopnost vytvářet strategie, zapojení místních lidí a podniků do rozvojového plánování a podpory – to vše se stává velmi důležité. Klíčovou otázkou pro autority je jak vytvářet příznivé obchodní prostředí pro podniky a zároveň lepší podmínky pro život obyvatel. Tento úkol není jednoduchý, neboť jsou často tyto dva cíle v protikladu. Regionální identita, se svojí institucionální hustotou založená na společném sociálním prostoru a lokální kultuře vytváří tzv. struktury očekávání, které dovolují změnu v některých institucích a umožňují bolestné reformy bez nebezpečí sociálního kolapsu (Raagma 2002).

Růst sociálních problémů a pokles sociálního kapitálu jdou podle některých teorií ruku v ruce. Sociální kapitál je základem stability a schopnosti komunity pomoci sama sobě. Jeho absence je pak klíčovým faktorem vedoucím k úpadku komunit. Zásadní z tohoto pohledu je míra, do jaké se obyvatelé území cítí součástí stejné komunity. Pokud si obyvatelé komunity nemyslí, že jsou součástí stejného fyzického prostoru, méně pravděpodobně budou jednat jako komunita soudržná. Pokud je pojem místa dosazen ze shora či zvenčí, tak že jej obyvatelé nerozpoznávají jako svoje vlastní, můžeme očekávat menší vazbu na cíle a snažení komunity v rámci lokality, a menší úsilí ke společnému dosažení těchto cílů. Lidské vnímání místa, které obývají, může být ovlivněno nejen fyzickými hranicemi, ale také hranicemi vytvářenými vnímáním socioekonomických, kulturních a etnických rozdílů v území. Takto rozdělení lidé se těžko shodnou na společných prioritách (Middleton, Murie Groves 2005). To znamená, že místní historie, kulturní dědictví, solidarita mezi obyvateli a jejich silná identita s regionem jsou také důležité faktory rozvoje. Lidé s vyšší regionální identitou více participují v rozvojovém plánování. Na druhou stranu je třeba brát v úvahu, že ti nejvíce aktivní jsou také ti, co zvažují či chtějí odejít z regionu, zatímco ti, co chtějí definitivně v místě zůstat, jsou ti nejvíce pasivní. Existence silné regionální identity umožňuje růst sociálního kapitálu (sítě, sdílené hodnoty a důvěra) a kooperace. Regionálně a lokálně zakotvená identita vytváří větší kolektivní a osobní motivaci k práci, podporuje učení a občanské aktivity. Existuje souvislost mezi síťováním a budováním institucí a silnou regionální identitou (Raagma 2002).

POLITIKA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

Nové politiky regionálního rozvoje se spíše než na investice zaměřují na endogenní regionální růst ve formě výzkumu a vývoje, inovací a podnikání. Klíčové je vytváření podmínek pro inovaci a růst, ale také pro vytváření sítí (síťování) a institucionální spolupráci. Typickými nástroji jsou pak například výzkumné parky, instituce transferu technologií a partnerství veřejného a soukromého sektoru (public private partnership) atp. (Beugesdijk, Van Schaik 2005).

Jelikož může být sociální kapitál považován za vlastnost skupiny, a vyžaduje spolupráci, otevírá se při jeho vytváření prostor pro působení vlády. Ta může podporovat svými opatřeními prostředí vhodné ke kooperaci a participaci v lokálních organizacích, a tudíž také výměnu informací (Iyer, Kitson, Toh 2005). V posledních 20 letech se veřejná participace stala hlavním atributem regionálního plánování. Stoupající komplexita společnosti a stále se zvyšující hladina vzdělanosti a přístupu k informacím prostřednictvím informačních technologií limituje tradiční top-down praktiky plánování a rozšiřuje kolektivní vyjednávání a komunikaci v plánování, které je pak je nazýváno komunikativním, participativním či kooperativním (Raagma 2002).

Veřejná participace a úspěch procesu rozvoje jako celku je ovlivněn postojem autorit, na straně jedné, a postojem lidí, jejich aktivitou a znalostmi na straně druhé. Jelikož existuje vztah mezi institucionální hustotou a regionální identitou, existence velkého množství regionálních institucí garantuje aktivnější participaci a udržitelný občanský rozvoj. Vytváří se aktivní a dynamická síť, která slouží k posilování lokálního či regionálního potenciálu. Veřejná participace často závisí v prvé řadě na jednání autorit a jejich postoji k potřebě této participace. Nedostatek politické vůle a strach z toho, že silná občanská participace a množství institucí a názorů zpomalí proces rozvoje, se může stát překážkou (Raagma 2002).

SOCIÁLNÍ KAPITÁL V ČESKÉ REPUBLICE V REGIONÁLNÍM POHLEDU

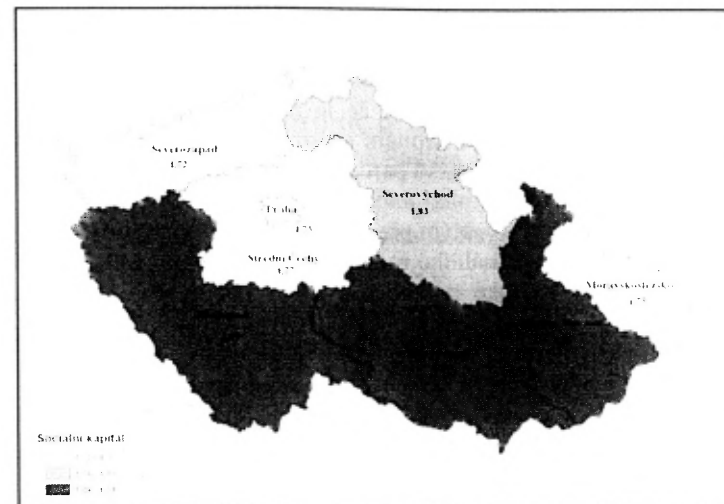
Jedním z cílů výš zmíněného výzkumného projektu bylo na základě dotazníkového reprezentativního šetření provést analýzu souvislostí mezi aspekty sociálního kapitálu (důvěra, normy, sociální sítě) a lidským kapitálem (vzdělání) s ohledem na teritoriální kontext, v němž nositelé těchto typů

kapitálu žijí²¹. Index individuálního sociálního kapitálu používaný v analýze byl vytvořen pomocí několika desítek otázek dotazníku, rozdělených do několika dimenzí (důvěra a reciprocita, sociální sítě, občanská angažovanost, sounáležitost s místem)²².

Předpokladem byly podobné vztahy mezi sociálním kapitálem a sociodemografickými proměnnými, které byly zjištěny v západních zemích, a které se do značné míry potvrzují i v České republice. Sociální kapitál vzrůstá s dosaženým vzděláním a životní úrovní jednotlivce. Hodnota indexu sociálního kapitálu narůstá také s věkem. Ohledně regionálního rozložení sociálního kapitálu, umožnil datový soubor pouze porovnání na hladině osmi regionů NUTS 2, za něž jsou data reprezentativní. Česká republika je na této úrovni v sociálním kapitálu spíše homogenní. Nicméně regiony Jihozápad (nejvyšší sociální kapitál) a Jihovýchod na straně jedné a Severozápad (nejnižší sociální kapitál) a Jihovýchod na straně druhé se od sebe navzájem významně liší (Obr. 1). Severozápad je vysoce urbanizovaný region charakterizovaný vysokou nezaměstnaností, špatnou socioekonomickou situací a rozsáhlým vysídlením obyvatel po druhé světové válce. Na druhé straně Jihozápad a Jihovýchod jsou regiony, které netrpí výraznými strukturálními rozvojovými problémy a jejich socioekonomická struktura je příznivá.

²¹ Analýza je založena na datovém souboru z reprezentativního kvótního šetření populace České republiky. Shěr dat proběhl v dubnu 2008 dotazníkovým šetřením na reprezentativním souboru občanů České republiky starších 15 let a uskutečnilo se formou formalizovaných standardizovaných rozhovorů. Výběr reprezentativního souboru 1018 občanů byl kvótní vzhledem k pohlaví, věku, vzdělání, velikosti sídla a regionu NUTS 2. Do tohoto pravidelného omnibusové šetření Centra pro výzkum veřejného mínění byla zařazena baterie otázek o sociálním kapitálu.

²² Takto vytvořený index sociálního kapitálu je inspirován měřením sociálního kapitálu Národního statistického úřadu ve Velké Británii (Harper, Kelly 2003) a přizpůsoben českým podmínkám.

Obr. 1: Sociální kapitál v regionech NUTS 2

Pramen: Projekt Sociální kapitál jako faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj

Pozn. Index sociálního kapitálu nabývá hodnoty od 0 do 4, 0 reprezentuje nejnižší hladinu sociálního kapitálu, 4 nejvyšší.

Konečně sociální kapitál klesá s rostoucí velikostí obce. Statisticky významný rozdíl je možné sledovat mezi velikostními kategoriemi 0–1 999 a 2 000–14 999 obyvatel na straně jedné a městy s více než 80 000 obyvateli na straně druhé (Tabulka 1). Lidé v nejmenších obcích pak mají nejnižší průměrnou hodnotu indexu sociálního kapitálu vůbec.

Tab. 1: Sociální kapitál v závislosti na velikostní kategorii obce

Velikostní kategorie obce (podle počtu obyvatel)	méně než 1999	2000–14999	15 000–79 999	80 000 a více
Průměrná hodnota indexu sociálního kapitálu	1,89	1,85	1,79	1,74

Pramen: Projekt Sociální kapitál jako faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj

Pozn. Index sociálního kapitálu nabývá hodnoty od 0 do 4, 0 reprezentuje nejnižší hladinu sociálního kapitálu, 4 nejvyšší.

ZÁVĚR

Z první části příspěvku lze vyvodit závěr, že sociální kapitál hraje svoji úlohu v regionálním rozvoji, a také že je možné a potřebné podporovat zvyšování hladiny sociálního kapitálu prostřednictvím regionální politiky. Síť regionálních aktérů, občanská participace a sounáležitost s regionem, to jsou klíčové dimenze sociálního kapitálu a zároveň důležité zdroje endogenního rozvoje regionů. Nutným předpokladem k podrobné analýze vztahu sociálního kapitálu a regionálního rozvoje je zjištění regionální diferenciace sociálního kapitálu v České republice a jeho vztah k socioekonomickým a teritoriálním ukazatelům. Této problematice byla věnována druhá část příspěvku. Co se týče teritoriální dimenze, hladina sociálního kapitálu se výrazně neliší na hladině regionů NUTS 2, za které jsou data reprezentativní. Regiony soudržnosti jsou v tomto smyslu příliš velké a homogenní na to, aby bylo možné rozlišit mezi nimi výrazné rozdíly (až na výjimku regionu Jihozápad, Jihovýchod a Severozápad, které se navzájem od sebe významně liší). Sociální kapitál závisí na velikosti obce určené počtem jejích obyvatel. Pozorovatelný trend je, že čím větší obec, tím nižší hladina sociálního kapitálu. Obce s počtem obyvatel menším než 15 000 se významně liší od měst nad 80 000 obyvatel. Přestože hladina sociálního kapitálu souvisí spíše se socioekonomickými individuálními faktory, než s místem, kde jednotlivec žije, jistý vliv teritoriálního kontextu zjištěn byl. Jelikož je sociální kapitál nižší ve velkých sídlech a současně byl naměřen nejnižší kapitál v regionu Severozápad, který je nejvíc urbanizovaným regionem v ČR, je možné vyvodit závěr, že sociální kapitál do jisté míry závisí na stupni urbanizace oblastí, ve které jednotlivec žije.

Literatura

- [1] CALLOIS, J.- M., F. AUBERT. "Towards Indicators of Social Capital for Regional Development Issues: The Case of French Rural Areas." *Regional Studies* 41 (6), 2007: 809 – 821.
- [2] HARPER, R., M. KELLY. 2003. Measuring Social Capital in the United Kingdom. National Statistics Report. Office for National Statistics UK.
- [3] HIDJIMICHAILIS, COSTIS. „Non-economic factors in economic geography and „New Regionalism“: a sympathetic critique.“ *International Journal of Urban and Regional Research* 30 (3), 2006: 690 -704.

- [4] IYER, SRIYA, MICHAEL, KITSON, BERNARD, TOH. „, Social Capital, Economic Growth and Regional Development.“ *Regional Studies* 39 (8), 2005: 1015-1040.
- [5] MIDDLETON, A., A. MURIE, R. GROVES. „Social Capital and Neighbourhoods that Work.“ *Urban Studies* 42 (10), 2005: 1711-1738.
- [6] POLESE M., R. SHEAMUR. „A Canadian case study with thoughts on local development strategie.“ *Papers in Regional Science* (85) 1, 2006: 23-46.
- [7] RAAGMA, GARRI. „Regional Identity in Regional Development and Planning.“ *European Planning Studies* 10 (1), 2002: 55-76.

Summary

First part of the paper shows that social capital plays crucial role in regional development, moreover that regional politics could increase the level of social capital in regions. The most important dimensions of social capital in this sense are institutional networks of regional actors and information that are transmitted through these networks, civic participation and belonging to region. Necessary presumption for more detailed empirical analysis of relation between social capital and regional development in the Czech Republic is the description of regional differentiation of social capital and its relation to various socioeconomic characteristics. Social capital in the Czech Republic is not very differentiated along the NUT 2 level territorial dimension. The NUTS 2 regions seem to be too homogeneous to display some meaningful variation. However, we were able to distinguish three NUTS 2 regions that significantly differ from each other in the measure of social capital. The Northwest is an urbanized region with the lowest index of social capital, defined by poor socioeconomic situation and large resettlement of inhabitants after the Second World War. The Southwest and Southeast, on the contrary, do not suffer from any major structural development problems and their socioeconomic structure is favourable. Social capital depends also on the size of municipality measured by the number of inhabitants. The larger the municipality is the lower the level of social capital.